

зору на їхню життєздатність у сучасних умовах, творчого застосування напрацювань попередників для формування в подальшому продуктивної індивідуальної управлінської концепції.

Отже, дисципліна «Історія менеджменту» є одним із важливих чинників успішної професійної підготовки майбутнього менеджера на початковому етапі його навчання.

Список використаних джерел:

1. Коваленко Є. Я. Становлення культури менеджменту в стародавньому Китаї. *Культура і сучасність*. 2018. №1. С. 26-33.
2. Шаравара О. Промислова революція як чинник розвитку суспільства. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2017. Вип. 16. С. 154-156.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛІСНОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

*Ільченко О. Ю.
Полтава, Україна*

Сьогодні, в умовах Нової української школи, принцип зв'язку теорії і практики є одним із провідних в організації освітнього процесу, адже мета школи – сформувати в учнів «ядро знань, на яке будуть накладатись уміння цими знаннями користуватися, а також цінності та навички, що знадобляться випускникам української школи у професійному та приватному житті» [3]. Проте реалії сьогодення переконують, що в сучасних умовах, поки що, не досягнуто належного рівня єдності теорії і практики у підготовці вчителя: терміни багатьох видів практик скорочені, пропедевтична педагогічна практика, як один із найважливіших і визначальних видів практики студентів, у багатьох університетах відсутня, через брак коштів не завжди проводиться практика в школах сільської місцевості тощо. Водночас, Закон України «Про освіту» (2017 р.) наголошує і акцентує на тому, що метою сучасної освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [2]. Реалізація цієї мети вимагає оновлення головних завдань професійно-педагогічної підготовки здобувача вищої освіти і, зокрема, вчителя. Ці зміни стосуються нових освітніх стандартів, кваліфікаційних моделей і методичних систем професійної підготовки фахівців за рівнями «бакалавр» і «магістр».

Враховуючи багатий і потужний досвід Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка щодо підготовки педагогічних кадрів і, зокрема, досвід кафедри загальної педагогіки та андрагогіки, пропонуємо наступні рекомендації щодо посилення ефективності цієї роботи:

У площині підвищення професійного і загальнокультурного рівня та педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти:

1. Вдосконалення професійної спрямованості викладання педагогіки та інших дисциплін через обов'язкове знання викладачем освітньої програми тих предметних спеціальностей, на яких він викладає навчальну дисципліну (мета, основний фокус освітньої програми, її орієнтація, особливості і унікальність, сфера працевлаштування випускників, загальні і фахові компетентності, програмні результати навчання, передреквізити і постреквізити освітніх компонентів відповідно до дисципліни, яку викладає, або практик, які проводить).

2. Оновлення і вдосконалення змісту програм і навчально-методичного забезпечення педагогіки та інших дисциплін через уведення нових тем і змістових модулів; оновлення і корегування змісту програм і методичних матеріалів виробничих практик, враховуючи актуальні проблеми освіти і виховання, сучасні тенденції і прогнози розвитку освітньої політики тощо.

3. Робота викладача над формуванням стійких мотивів студентів до навчання, які, за належних педагогічно доцільних умов, трансформуються у їх внутрішню потребу працювати в школі. Зосередження зусиль викладачів на посиленні мотиваційної готовності студентів до професійної педагогічної діяльності в сфері освіти.

4. Постійне прагнення викладача до підвищення професійного і загальнокультурного рівня, педагогічної майстерності, до саморозвитку і самовдосконалення, безперервної освіти упродовж життя. Формування усвідомлення необхідності знання практики шкільного життя і тенденцій розвитку шкільної освіти.

У площині розроблення нових та перегляду / оновлення діючих освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів і магістрів:

1. Збільшення кількості кредитів на вивчення навчальних дисциплін: «Педагогіка», «Методика виховної роботи», «Педагогіка старшої і вищої школи». Прагнення до збереження сталості годин, відведених на опанування освітніх компонентів.

2. Уведення до переліку освітніх компонентів освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта навчальних дисциплін: «Підготовка до роботи в літніх оздоровчих таборах», «Історія педагогіки», «Персоналії в історії української педагогіки»; в системі підготовки магістрів спеціальності 014 Середня освіта – «Проблеми світової сучасної педагогіки», «Менеджмент в освіті», як обов'язкових освітніх компонентів.

3. Збільшення кількості кредитів на виробничу педагогічну практику (літня). Збільшення кількості кредитів на виробничу педагогічну практику, зокрема на модуль «Виховна робота» (в системі підготовки бакалаврів і магістрів) з метою посилення виховної складової педагогічного процесу.

4. Уведення до освітньо-професійних програм підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 014 Середня освіта на всіх факультетах, як обов'язкового освітнього компоненту, навчальної (пропедевтичної) педагогічної практики у школах.

5. Врахування в освітніх програмах інтересів стейкхолдерів щодо удосконалення і покращення якості професійної підготовки майбутніх фахівців, активне залучення стейкхолдерів до роботи в методичних комісіях з оновлення діючих та розроблення нових освітніх програм.

6. Врахування в освітніх програмах підготовки майбутніх учителів вимог і завдань Нової української школи, дотримання відповідності освітніх програм сучасним вимогам ринку праці тощо.

У площині удосконалення механізмів забезпечення надання якісних освітніх послуг:

1. Урізноманітнення та впровадження нових шляхів і форм забезпечення єдності, балансу, оптимального співвіднесення теорії і практики у професійній педагогічній підготовці майбутнього вчителя.

2. Продовження і зміцнення традицій кафедр Університету проведення науково-практичних конференцій (семінари, круглі столи, конгреси тощо) із залученням авторитетних учених-теоретиків і освітян-практиків, які б піднімали актуальні питання забезпечення якості вищої педагогічної освіти і, зокрема, єдності теорії і практики у підготовці здобувачів вищої освіти.

3. Зміцнення зв'язків кафедр методик із кафедрами педагогіки та психології Університету. (Цю пропозицію свого часу висувала А. М. Бойко [1, с. 8], уважаємо її доцільною і корисною до застосування і в умовах сьогодення).

4. Відповідність стандартів вищої освіти України професійним стандартам, зокрема, професійним стандартам вчителя закладу загальної середньої освіти.

5. Удосконалення роботи Університету в системі «стейкхолдер-університет», «стейкхолдер-факультет», «стейкхолдер-освітня програма».

6. Подальше систематичне проведення Університетом моніторингових заходів («Якість освіти очима студентів бакалаврату», «Якість освіти очима студентів магістратури», «Якість освіти очима науково-педагогічних працівників (викладачів)», «Якість освіти очима роботодавців (зовнішніх стейкхолдерів)», їх урізноманітнення та впровадження нових форм анкетування і опитування.

7. Розширення в діяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка системи зв'язків із виробництвом – з відділами освіти, школами, системою профтехосвіти та ін. Збереження Університету як важливого осередку, що координує, інтегрує і скеровує взаємодію цих структур.

Список використаних джерел:

1. Бойко А. М. Шляхи забезпечення єдності теорії і практики у підготовці вчителя. *Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Полт. держ. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. Полтава, 2002. С. 8.

2. Закон України «Про освіту» (2017). *Освіта. UA*. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231>
3. *Нова українська школа*. (2016). URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

СУЧАСНА ТУРИСТСЬКА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ А. МАКАРЕНКА

*Куліш С. М., Прасул Ю. І.
Харків, Україна*

Підготовка студентів-географів базується на засадах системності, геопросторовості, комплексності. Туристська підготовка завжди займала чільне місце у планах підготовки географів, бо повною мірою забезпечувала це. У сучасних умовах якісна туристська підготовка значно ускладнилася зовнішніми факторами: спочатку пандемія, викликана вірусом Covid-19, з жорсткими обмеженнями щодо пересування, а потім і правовий режим воєнного стану, що взагалі звело нанівець практичну туристську підготовку на місцевості. Такі виклики сьогодення змусили шукати нові підходи до змісту і структури туристської підготовки студентів-географів від звичайних онлайн-занять до віртуальних екскурсій і подорожей.

Перехід на переважно дистанційний формат навчання вже протягом четвертого року поспіль передбачає впровадження інноваційних педагогічних рішень. Над їх розвитком працює плеяда українських науковців, зокрема Бучко Ж. І. [1], Дудорова Л. Ю. [3], Самофалов І. В. [5], Скібіцький О. М., Липчанський В. О. [6], інші дослідники. Не оминають і ідеї А. Макаренка у контексті сучасного освітнього простору [2; 4; 7].

Професіоналізм та неординарність А. Макаренка дозволили йому сформулювати новаторські педагогічні ідеї, які актуальні і сьогодні, довести їх на практиці і, таким чином, задати стратегію розвитку педагогічного простору на багато років вперед.

Туристська підготовка, крім засвоєння певного навчального матеріалу, забезпечує формування таких Soft Skills як ініціативність, відповідальність, комунікабельність, швидке реагування на мінливі ситуації, взаємодопомога і підтримка. Формування цих навичок відстоював свого часу педагог-новатор А. Макаренко. Вони актуальні і сьогодні.

Виховний процес шляхом залучення здобувачів освіти до певного виду практичної діяльності, як, наприклад, до туристсько-краєзнавчої практики, виступає, відповідно до ідей А. Макаренка, засобом професіоналізації та формування індивідуальності особистості. До 2020 року виконувати це під час практики було досяжною метою і значно ускладнилося під час онлайн-проведення. Зустрічі зі стейкхолдерами перейшли в режим відео-зустрічей, при цьому втративши спілкування очі-в-очі і реальне знайомство з матеріальною базою. На заміну практичним польовим маршрутам прийшли науково-